

Д О В І Д К А

про творчий внесок керівника відділу клінічної фізіології та патології опорно-рухового апарату ДУ «Інститут геронтології імені Д.Ф. Чеботарьова НАМН України» доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України ПОВОРОЗНЮКА Владислава Володимировича "НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ПРАКТИЧНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ, ДІАГНОСТИКИ, ПРОФІЛАКТИКИ Й ЛІКУВАННЯ ОСТЕОПОРОЗУ ТА ЙОГО УСКЛАДНЕНЬ У НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ", що висувається на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік

Професор Поворознюк Владислав Володимирович – провідний фахівець України у галузі ревмоортопедії. Наукові та практичні розробки проф. Поворознюка В.В. широко відомі як на Україні, так і в медичних кругах зарубіжжя. Поглибленому вивченню проблеми остеопорозу проф. Поворознюк В.В. присвятив останні 25 років своєї професійної наукової діяльності.

Наукові дослідження Поворознюка В.В. охоплюють широке коло теоретичної та клінічної медицини: вивчення особливостей деструктивно-дистрофічних змін шийно-грудного відділу хребта в осіб різного віку, визначення основних показників структурно-функціонального стану кісткової тканини й клінічних проявів старіння кісткової системи, нервово-м'язового апарату передньої грудної стінки, які відповідають за виникнення синдрому вертеброгенної кардіалгії, в осіб різного віку. Професором Поворознюком В.В. розроблені диференціально-діагностичні критерії верифікації вертеброгенних кардіалгій та больового синдрому в ділянці серця, зумовленого ішемічною хворобою серця, визначені особливості проведення терапевтичних заходів при вертеброгенних кардіалгіях та ішемічній хворобі серця в поєднанні з дистрофічно-деструктивними змінами шийно-грудного відділу хребта; розроблено та запропоновано лікувальний комплекс для терапії вертеброгенних кардіалгій та вертебро-кардіального синдрому в осіб різного віку. Для оцінки здоров'я працівників промислових підприємств уперше в Україні застосована автоматизована система кількісної оцінки ризику виникнення основних патологічних синдромів (АСКОРС). Використання розроблених диференційованих програм реабілітації працівників з вертеброгенною патологією сприяло зниженню частоти захворювань хребта, профілактиці передчасного старіння працівників підприємства.

Під керівництвом Поворознюка В.В. проведені перші в Україні епідеміологічні дослідження щодо остеопорозу та його ускладнень, лонгітудинальні спостереження за структурно-функціональним станом кісткової тканини під впливом деяких шкідливих чинників довкілля. Вперше вивчено структурно-функціональний стан кісткової тканини в дітей, підлітків та дорослого населення, що проживають в Україні; визначено особливості формування піку кісткової маси в представників української популяції. Вперше визначено розповсюдженість остеопорозу в населення України, його вікові та статеві особливості. Визначено вплив основних екзогенних та ендогенних чинників на структурно-функціональний стан кісткової системи. Поворознюк В.В. є співавтором української моделі FRAX – інструменту прогнозування 10-річного ризику остеопоротичних переломів.

З ініціативи Поворознюка В.В. у 1996 році створена Українська асоціація остеопорозу. Президентом асоціації обрано Поворознюка В.В., який також входить до Правління IOF (International Osteoporosis Foundation) та бере активну участь у роботі цієї організації. У 2002 році з ініціативи професора Поворознюка В.В. створена Українська асоціація менопаузи, андропаузи та захворювань кістково-м'язової системи, яка в тому ж році була включена до складу Європейської асоціації менопаузи та андропаузи (EMAS). Поворознюк В.В. є головним редактором журналу Української

асоціації остеопорозу "Проблеми остеології", який у 1999 році сертифікований ВАК України як фахове видання. За ініціативою Поворознюка В.В. проводяться науково-практичні конференції: "Актуальні проблеми геріатричної ортопедії" та "Остеопороз: епідеміологія, клініка, діагностика, профілактика та лікування". Був ініціатором проведення I Міжнародної конференції "Актуальні проблеми остеопорозу" (1999), результатом роботи якої стало створення Об'єднаної Ради національних товариств країн Східної Європи та Балтії (Україна, Росія, Литва та ін.). Заступником голови Об'єднаної Ради, головним редактором "Міжнародного остеологічного журналу", засновником якого стала Об'єднана Рада, обрано Поворознюка В.В. Професор Поворознюк В.В. є автором та співавтором понад 1000 наукових робіт, 17 монографій, серед яких "Остеопороз на Україні", "Глюкокортикоїд-індукований остеопороз", "Остеопороз: епідеміологія, клініка, діагностика, профілактика и лечение", "Менопауза та остеопороз", "Менопауза и заболевания костно-мышечной системы", «Эндокринология», «Памидроновая кислота в лечении заболеваний костной ткани», «Сучасні принципи діагностики, профілактики та лікування захворювань кістково-м'язової системи», «Экспериментальный остеопороз», «Остеопороз в практике врача-интерниста», «Саркопения», методичних рекомендацій, 21 авторського свідоцтва. Професор Поворознюк В.В. – співавтор розробок біологічно активних речовин, що використовуються для профілактики та лікування остеопорозу та його ускладнень (Космол, Біокосмовіт, Остеїн та ін.), автоматизованого робочого місця "Остеолог". Під керівництвом Поворознюка В.В. захищено 28 кандидатських та 12 докторські дисертації, виконується 9 дисертаційних робіт. Загальна кількість посилань на публікації складає 2204, h-індекс 21 згідно бази даних Google Scholar та 131 й 5 згідно бази даних Scopus.

На сьогодні область наукових інтересів охоплює питання епідеміології, патогенезу, діагностики, профілактики та лікування захворювань опорно-рухового апарату, його вікових змін та особливостей при супутній патології різних органів і систем. Професор Поворознюк В.В. проводить постійні заняття з молодими вченими Української асоціації остеопорозу, за безпосередньою його участю в 1997 році створено одноденну програму науково-практичного семінару "Актуальні проблеми остеопорозу". З 1995 року щорічно проводить 4-5 курсів у різних областях України. Спільно з Європейським відділенням Асоціації геронтологів розробив програму курсів підвищення кваліфікації для лікарів "Актуальні проблеми геріатричної ортопедії". З 2006 року під керівництвом професора Поворознюка В.В. в обласних та районних центрах постійно працює бригада наукових співробітників та лікарів, яка проводить школи-семінари для практичних лікарів та одночасно консультує населення з обов'язковим дослідженням структурно-функціонального стану кісткової тканини на ультразвуковому денситометрі. З ініціативи проф. Поворознюка В.В. з 2007 року на базі Інституту геронтології та Українського науково-медичного центру проблем остеопорозу 2-3 рази на рік постійно проводяться курси інформації та стажування для практичних лікарів різних спеціальностей «Діагностика та лікування остеопорозу». У програмі курсів підвищення кваліфікації для лікарів "Актуальні проблеми геріатричної ортопедії" та в курсі лекцій у Київській медичній академії післядипломної освіти використано наукові роботи Поворознюка В.В., присвячені профілактиці та лікуванню остеохондрозу, остеоартрозів, остеопорозу.

Підтвердження вагомого внеску у вивчення проблем остеопорозу та міжнародного визнання професора Поворознюка В.В. є його співавторство в таких європейських виданнях як «New Europe: Consensus on Osteoporosis» (2003), «The Eastern European & Central Asian Regional Audit Epidemiology, costs & burden of osteoporosis in 2010» (2011), «Practical guidelines for supplementation of vitamin D and treatment of deficits in Central Europe: Recommended vitamin D intakes in general population and groups being at risk of vitamin D deficiency» (2013).

(2004); подяками Київського міського голови за вагомий особистий внесок у розвиток охорони здоров'я, вагомі досягнення у професійній діяльності (2002), Української асоціації з вивчення болю за підтримку освітніх ініціатив (2013); медаллю Національної академії медичних наук ім. академіка М.Д. Стражеска за заслуги в охороні здоров'я (наказ №63-к від 05.10.2009). Почесний професор НДІ травматології та ортопедії Донецького національного медичного університету ім. М. Горького (2008), Почесний член Асоціації інтерністів Республіки Молдова (2011). Лауреат премії ім. С.Е. Дувана (2003), премії ім. В.Я. Данилевського (2014).

За вагомий особистий внесок у розвиток охорони здоров'я, впровадження сучасних методів діагностики і лікування, високий професіоналізм професор В.В. Поворознюк удостоєний почесного звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (Указ Президента України №524 від 15.06.2006). За заслуги перед Українським народом нагороджений Грамотою Верховної Ради України (Указ Верховної Ради України №1293 від 12.11.2008). У квітні 2014 р. професор В.В. Поворознюк нагороджений почесною відзнакою – Медаллю Міжнародної асоціації остеопорозу та Комітету національних товариств за активну участь у діяльності комітету та поширення місії IOF. У жовтні 2014 року професор Поворознюк В.В. нагороджений відзнакою Європейської асоціації з проблем вітаміну D (EVIDAS) за значний внесок у розвиток медичної науки, підготовку медичного персоналу, поширення знань та проведення досліджень з вітаміну D. У червні 2016 р. на щорічній зустрічі Міжнародної асоціації з клінічної денситометрії (ISCD) у м. Голуей (Ірландія) він отримав нагороду ISCD за лідерство й видатні досягнення в галузі діагностики остеопорозу та інших захворювань кісткової тканини. З червня 2016 року проф. Поворознюк В.В. є почесним членом Португальського товариства остеопорозу та метаболічних захворювань кісток (SPODOM). У вересні 2016 року проф. Поворознюк В.В. отримав почесну медаль за особистий внесок у розвиток медицини в галузі остеопорозу та метаболічних захворювань кісткової тканини від Словацького товариства остеопорозу й метаболічних захворювань кісток.

Нині проф. Поворознюк В.В. активно працює як керівник відділу клінічної фізіології та патології опорно-рухового апарату Інституту геронтології ім. Д.Ф. Чеботарьова НАМН України, президент Української асоціації остеопорозу, президент Української асоціації менопаузи, андропаузи та захворювань кістково-м'язової системи, українського відділення EVIDAS, член правління Всесвітньої асоціації остеопорозу (IOF), віце-президент асоціації ревматологів України, член президії Української асоціації ортопедів-травматологів, віце-президент науково-медичного товариства геронтологів та геріатрів України та Української асоціації ревматологів, член Громадської Ради Української Федерації громадських організацій сприяння охороні здоров'я громадянського суспільства, директор Українського науково-медичного центру проблем остеопорозу та Міжнародного остеоартрологічного центру, головний редактор журналу "Проблеми остеології" та "Міжнародний остеологічний журнал", член редколегій журналів «Проблеми старения и долголетия», «Gerontechnology», «Gerontologija», «Medix.Antiaging» та інших.

Таким чином, професор Поворознюк В.В. за роки своєї наукової, лікувальної та організаційної діяльності вніс значний внесок в розвиток новітніх діагностичних та лікувальних технологій щодо системного остеопорозу в Україні та за кордоном і заслуговує бути представленим до звання лауреата державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік.

Автор

В. В. Поворознюк

Директор

ДУ «Інститут геронтології НАМНУ
імені Д.Ф. Чеботарьова»
академік НАМН України

В. В. Безруков

Д О В І Д К А

**про творчий внесок завідуючої відділом функціональної діагностики
ДУ «Інститут травматології та ортопедії НАМН України» доктора
медичних наук Гайко О.Г. у роботу "Наукове обґрунтування та
практичне впровадження системи прогнозування, діагностики,
профілактики та лікування остеопорозу та його ускладнень у населення
України", що висувається на здобуття Державної премії України
в галузі науки і техніки за 2017 рік.**

Гайко О. Г. є провідним науковцем, лікарем травматологом-ортопедом вищої категорії з широким діапазоном науково-практичних знань в галузі травматології та ортопедії, неврології та функціональної діагностики.

Доктор медичних наук Гайко О.Г. з 2006 року очолює відділ функціональної діагностики з групою рентгенології та Центр остеопорозу ДУ «Інститут травматології та ортопедії НАМН України». У відділі щорічно отримують діагностично-консультаційну допомогу близько 20 000 дітей та дорослих з проблем патології опорно-рухового апарату, в тому числі остеопорозу з усіх регіонів України, проводяться курси стажування спеціалістів з різних областей країни. Під керівництвом Гайко О.Г. в Центрі остеопорозу впроваджені нові методики діагностики та лікування метаболічних захворювань кісток, комплексна оцінка структурно-функціонального стану кісткової тканини методом ультразвукової та рентгенівської денситометрії, біохімічних маркерів кісткового метаболізму. В Центрі проводиться діагностика та лікування хворих з різними типами остеопорозу та скринінгові дослідження пацієнтів, що належать до групи підвищеного ризику виникнення остеопорозу з різних областей України. Поглибленому вивченню проблем остеопорозу та патології нервово-м'язової системи у пацієнтів ортопедо-травматологічного профілю Гайко О.Г. присвятила останні 15 років своєї професійної науково-практичної діяльності. В 2003 році захищена кандидатська дисертаційна робота на тему «Стан кісткової тканини у дітей та підлітків з вродженими захворюваннями опорно-рухового апарату», а в 2013 році – докторська дисертація на тему «Структурно-функціональні порушення у м'язах хворих з травмою кінцівок (діагностика, моніторинг та прогнозування перебігу)». Результати дослідження впроваджені в клінічну практику консультативно-діагностичної поліклініки Української дитячої спеціалізованої лікарні «ОХМАДИТ» та відділень Державних установ НАМН України.

Гайко О.Г. приймала активну участь у виконанні наступних науково-дослідних робіт інституту, присвячених вивченню стану кісткової тканини: «Розробити принципи комплексної профілактики, ранньої діагностики, лікування остеопорозу та попередження його ускладнень у дітей та дорослих», «Вивчити структурно-функціональні зміни кісткової тканини та

визначити їх вплив на перебіг репаративного остеогенезу та дегенеративно-дистрофічних уражень суглобів», «Вивчити регенераторний потенціал кісткової тканини та фактори, що на нього впливають, у хворих на системні захворювання сполучної тканини (ревматоїдний артрит та анкілозивний спондиліт)»; «Вивчити стан опорно-рухової системи та оптимізувати статистко-локомоторні функції у хворих з недосконалим остеогенезом»; «Розробити диференційований підхід до лікування переломів хребців при остеопорозі хребта» та інш.

Гайко О.Г. приймає активну участь в роботі науково-практичних конференцій, семінарів, з'їздів ортопедів-травматологів, міжнародних конгресів з доповідями та лекціями, присвяченими проблемам діагностики та лікування кістково-м'язової системи у хворих ортопедо-травматологічного профілю, у тому числі остеопорозу у дітей та дорослих.

Основною сферою наукових інтересів д. мед. наук Гайко О.Г. є діагностика патології кістково-м'язової системи у хворих з захворюваннями та травмами опорно-рухового апарату. Наукові дослідження д. мед. наук Гайко О.Г. охоплюють широке коло теоретичної та клінічної медицини: вивчення структурно-функціонального стану кісткової тканини у дітей та підлітків з вродженими захворюваннями опорно-рухового апарату, у дорослих хворих ортопедо-травматологічного профілю, діагностика остеопорозу, профілактика та корекція дефіциту вітаміну Д і кальцію при остеопорозі та переломах кісток; визначення особливостей клініко-інструментальних параметрів вихідного структурно-функціонального стану м'язів за умов різних патологічних процесів та критеріїв ефективності відновлення функції м'язів у хворих з травмою кінцівок. Гайко О.Г. розроблена та впроваджена в клінічну практику система діагностики, прогнозування відновлення та обґрунтування тактики лікування хворих з порушенням функції м'язів внаслідок поліструктурної травми кінцівок.

Гайко О.Г. вперше в Україні проведені дослідження та оцінка стану кісткової тканини у дітей та підлітків з вродженими локальними та системними захворюваннями опорно-рухового апарату до та на різних етапах лікування (вродженим звихом стегна, порушенням розвитку нижніх кінцівок, епіфізарною дисплазією та недосконалим остеогенезом). Представлені основні фактори, які впливають на структурно-функціональний стан кісткової тканини (вид та тяжкість патології, статико-динамічна функція нижніх кінцівок, оперативне втручання) та особливості метаболізму кісткової тканини у дітей з даною патологією (зменшення функціональної активності остеобластів та кісткоутворення). Встановлено діагностичні можливості ультразвукової денситометрії та рекомендовано її використання для моніторингу структурно-функціонального стану кісткової тканини та ранньої діагностики остеопенічного синдрому у дітей та підлітків з вродженою патологією опорно-рухового апарату; визначені групи дітей та підлітків з найбільш вираженими порушеннями стану кісткової тканини, обґрунтована необхідність динамічного денситометричного контролю для своєчасної

профілактики та лікування остеопенічного синдрому у даної категорії хворих.

Гайко О.Г. є автором та співавтором понад 90 наукових праць, монографії "Остеопороз. Епідеміологія, клініка, діагностика, профілактика и лечение», клінічних рекомендацій з корекції та профілактики дефіциту вітаміну Д і кальцію при остеопорозі та переломах кісток.

Гайко О.Г. є членом редакційної колегії журналу Української асоціації травматології та остеосинтезу «Проблеми травматології та остеосинтезу».

В 2009 році Гайко О.Г. за вагомий особистий внесок у розвиток охорони здоров'я нагороджена Грамотою Київського міського голови.

Таким чином, д.мед.н. Гайко О.Г. за роки своєї наукової, лікувальної, а також організаційної діяльності зробила значний внесок в розвиток вітчизняної травматології та ортопедії, в тому числі профілактичних, діагностичних та лікувальних методик щодо системного остеопорозу та заслуговує бути представленою до звання лауреата державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік.

Заступник директора з наукової роботи
ДУ «Інститут травматології та ортопедії НАМНУ»,
проф. Страфун С.С.

Автор

О.Г. Гайко

Д О В І Д К А

про творчий внесок завідуючої науково-організаційним відділом, провідного наукового співробітника відділу клінічної фізіології та патології опорно-рухового апарату ДУ "Інститут геронтології імені Д.Ф. Чеботарьова НАМН України" доктора медичних наук ГРИГОР'ЄВОЇ НАТАЛІЇ ВІКТОРІВНИ в роботу "НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ПРАКТИЧНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ, ДІАГНОСТИКИ, ПРОФІЛАКТИКИ Й ЛІКУВАННЯ ОСТЕОПОРОЗУ ТА ЙОГО УСКЛАДНЕНЬ У НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ", що висувається на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік

Доктор медичних наук Григор'єва Наталія Вікторівна – провідний фахівець України в галузі ревмоортопедії, талановитий вчений, ім'я якої широко відоме як в Україні, так і за її межами. Поглибленим вивченням проблеми остеопорозу д. мед. н. Григор'єва Н.В. займається з 1990 року по даний час.

Коло наукових інтересів д. мед. н. Григор'євої Н.В. охоплює розробку нових методів діагностики, профілактики та лікування патології кістково-м'язової системи в осіб старших вікових груп. В експериментальних дослідженнях д. мед. н. Григор'євою Н.В. апробовані та впроваджені для експериментальних досліджень моделі патології опорно-рухової системи (посткастраційний остеопороз та остеоартроз колінного суглоба), пов'язані з хірургічною кастрацією. Вперше проведена комплексна оцінка стану опорно-рухового апарату й проаналізована частота вік-залежної патології (системного остеопорозу та його ускладнень, остеоартрозу великих суглобів) у жінок у пері- та постменопаузальних періодах. Вперше вивчено функціональний стан гіпоталамо-гіпофізарно-яєчникової системи, роль генетичного фактору й локальних медіаторів у формуванні та перебігу основної патології опорно-рухового апарату в жінок в пері- та постменопаузальному періодах залежно від віку настання менопаузи, тривалості пост менопаузи тощо. Розроблено, апробовано та запропоновано для використання в практику охорони здоров'я моделі біологічного віку опорно-рухового апарату й диференційований підхід до ведення пацієток з прискореним старінням кісткової системи. У дослідженнях д. мед. н. Григор'євої Н.В. встановлена частота остеопорозу, остеопоротичних переломів, остеоартрозу великих суглобів у жінок залежно від віку, фази клімактерію й тривалості постменопаузального періоду. Виявлені чинники, які сприяють прискореному постарінню опорно-рухового апарату й розвитку основних її захворювань, що дає змогу ефективніше вирішувати питання їх профілактики. В експериментально-клінічних дослідженнях вивчено ефективність лікарських засобів різних груп у профілактиці та лікуванні патології опорно-рухового апарату. Д. мед. н. Григор'єва Н.В. є співавтором української моделі FRAX – інструменту прогнозування 10-річного ризику остеопоротичних переломів.

З 2001 по 2007 роки Григор'єва Н.В. була секретарем Української

асоціації остеопорозу, та з 2002 по 2009 – секретарем Української асоціації менопаузи, андропаузи та захворювань кістково-м'язової системи. З 2005 року є секретарем Науково-медичного товариства геронтологів та геріатрів України та очолює асоціацію пацієнтів «Україна без остеопорозу та переломів».

Д. мед. н. Григор'єва Н.В. приймає активну участь з лекціями у проведенні шкіл та науково-практичних семінарів для лікарів „Остеопороз хребта”, «Біль в спині» та "Актуальні проблеми геріатричної ортопедії". Григор'єва Н.В. активно займається викладацькою діяльністю, зокрема в Національному університеті фізичного виховання та спорту.

Д. мед. н. Григор'єва Н.В. має понад 300 наукових та науково-популярних публікацій в вітчизняних та зарубіжних виданнях, є співавтором монографій «Менопауза і остеопороз», «Менопауза и заболевания костно-мышечной системы», «Эндокринология», «Сучасні принципи діагностики, профілактики та лікування захворювань кістково-м'язової системи», «Экспериментальный остеопороз», «Остеопороз в практике врача-интерниста» та інш., понад 20 методичних рекомендацій, інформаційних листів та патентів на винаходи (Google Scholar h-індекс – 9). Григор'єва Н.В. є заступником головного редактора журналу «Біль. Суглоби. Хребет», членом редколегії журналу «Проблеми остеології».

Д. мед. н. Григор'єва Н.В. – співавтор розробок біологічно активних речовин, що використовуються для профілактики та лікування остеопорозу та його ускладнень, зокрема, Остеїн та ін.). Під керівництвом Григор'євої Н.В. захищено 3 кандидатські дисертації й виконується ще 3 дисертаційних роботи.

За значний внесок у розвиток медичної науки і практики охорони здоров'я д. мед. н. Григор'єва Н.В. нагороджена грамотами Української асоціації остеопорозу (2009, 2015), Почесною грамотою Президії Національної академії медичних наук України (2016).

Таким чином, доктор медичних наук Григор'єва Н. В. за роки своєї наукової та лікувальної роботи внесла значний внесок в розвиток новітніх діагностичних та лікувальних технологій щодо системного остеопорозу в Україні та за кордоном і заслуговує бути представленим до звання лауреата державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік.

Автор

Н. В. Григор'єва

Директор

ДУ «Інститут геронтології

імені Д.Ф. Чеботарьова НАМНУ

академік НАМН України

В. В. Безруков

Державна установа
«ІНСТИТУТ ПАТОЛОГІЇ
ХРЕБТА ТА СУГЛОБІВ
ім. проф. М.І.СИТЕНКА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»

SYTENKO INSTITUTE
OF SPINE AND JOINT PATHOLOGY
NATIONAL ACADEMY
OF MEDICAL SCIENCES OF
UKRAINE

61024, м. Харків, Пушкінська, 80

ipps-noo@ukr.net

80 Pushkinskaya St., Kharkiv 61024,

Ukraine

Факс: (8-057) 700-11-27 Тел. +380-57-704-14-78

Tel./Fax +380-57-700-11-27

№ _____
на № _____ від _____

Д О В І Д К А

про творчий внесок завідуючої лабораторії морфології сполучної тканини ДУ «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України» доктора біологічних наук, професора Дедух Нінель Василівни у роботу «**НАУКОВЕ ОБГРУНТУВАННЯ ТА ПРАКТИЧНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ, ДІАГНОСТИКИ, ПРОФІЛАКТИКИ Й ЛІКУВАННЯ ОСТЕОПОРОЗУ ТА ЙОГО УСКЛАДНЕНЬ У НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ**», що висувається на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік.

Професор Дедух Нінель Василівна – провідний фахівець України у галузі морфології опорно-рухового апарату, талановитий і плідний вчений, ім'я якої широко відоме як в Україні, так і за її межами. Вона автор 434 наукових праць, співавтор 9 монографій, 2 підручників та 23 патентів України. Відповідно бази даних Google Scholar (з 2002 р.) посилань – 824, h-індекс 12; Scopus – 42 посилання, h-індекс 2. Поглибленому вивченню морфології опорно-рухового апарату Дедух Н.В. присвятила майже 40 років своєї професійної наукової діяльності.

Серед основних наукових досягнень, що отримані Дедух Н.В., слід відмітити розвиток нового напрямку у визначенні механізмів порушення ремоделювання кістки при остеопорозі та остеопоротичних переломах, вивченні факторів ризику остеопорозу, експериментально-морфологічному обґрунтуванні підходів до профілактики та лікування остеопорозу, регенерації кістки під впливом екзогенних та ендогенних чинників, та використанні біоматеріалів для заміщення дефектів кісток, у тому числі при остеопорозі.

Розробки Дедух Н.В., щодо вивчення регенерації кістки при різних видах остеопорозу, дозволили розкрити особливості репаративного остеогенезу. Вперше доведено, що при остеопорозі у перебігу регенерації кістки має місце «критичний період», який починається вже на стадії запалення і проявляється зсувом як співвідношення клітин, котрі створюють масу регенерату, так і їх диференціюванням у напрямку остеобластичного диферону. У подальшому це відбивається на формуванні тканинспецифічних структур, зокрема, на утворенні кісткової тканини.

На основі вивчення стадійно-часових чинників остеорепації при остеопорозі, а також механізмів порушення регенерації, Дедух Н.В. обґрунтована та створена науково-теоретична база алгоритмованої системи у разі порушення репаративного остеогенезу на тлі остеопорозу. На основі отриманих даних розроблено диференційований підхід до реконструктивно-відновлювальних операцій з використанням остеокондуктивних та остеоіндуктивних матеріалів, застосування медикаментозних препаратів для оптимізації репаративного остеогенезу. Експериментально-теоретичні розробки Дедух Н.В., щодо пластики кісток та хряща біоактивними матеріалами, дозволили закласти фундамент для подальших наукових досліджень у цьому напрямку. За допомогою численних та різноманітних морфологічних досліджень вперше в Україні було доведено біологічну сумісність з кістковою тканиною корундової кераміки, матеріалів на основі трикальційфосфату та гідроксиапатиту. Експериментально обґрунтовано застосування з кістковим цементом гідроксиапатиту при вертебропластиці у хворих з компресійними переломами тіл хребців на тлі остеопорозу. Розроблені методичні рекомендації по застосуванню керамічних імплантатів у ділянках скелету з різним навантаженням. При безпосередній участі Дедух Н.В. в ДУ «ІПХС ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України» було впроваджено у практику лікування хворих з захворюваннями та пошкодженнями хребта різні керамічні ендопротези. За своєю новизною та ефективністю ці розробки не мають аналогів у світі. Використання біоматеріалів у клінічній практиці, на основі проведеного Дедух Н.В. багатоаспектного експериментального дослідження та теоретичного обґрунтування, дозволило зменшити травматичність операцій на хребті, скоротити післяопераційний період, що сприяло підвищенню ефективності лікування хворих.

Значний внесок зроблено у проблему вдосконалення арсеналу фіксуєчих пристроїв для остеосинтезу, у першу чергу у пацієнтів з порушеною структурою кістки. Напрямок досліджень Н.В. Дедух у цій галузі остеології підтримано Євросоюзом. Це проекти: «Розробка нових внутрішньо кісткових фіксуєчих пристроїв зі з'йомним і резорбуємим покриттям (№ 3174) та «Бактерицидні покриття для ортопедії і травматології» (№ 4231). При виконанні досліджень розроблено та експериментально обґрунтовано покриття на фіксатори, котрі забезпечують не тільки стабільний остеосинтез, але й мінімальну травматичність при наступному їх видаленні, при цьому вони мають антибактеріальну дію та оптимізують остеорепацію.

Виконані Н.В. Дедух (у співавторстві) науково-дослідні роботи «Розробити алгоритмовану систему лікування хворих з переломами кісток, які перебігають на тлі остеопенії та остеопорозу (експериментально-клінічне дослідження)» (2004 р.), "Вивчити перебіг репаративного остеогенезу при травматичних ушкодженнях довгих кісток в умовах ендокринного остеопорозу» (2005 р.) Президія Академії медичних наук України визначила як кращі фундаментальні розробки та нагородила дипломами. Дослідження остеопорозу було відображено в темах «Вивчення механізмів розвитку остеопенічних та

остеопоротичних порушень скелету в умовах травматичного ушкодження довгих кісток» (2010-2013 рр.) та темі «Вивчити стан суміжних рухових хребтових сегментів після спондилодезу» (2013-2015 рр.) у яких Дедух Н.В. була відповідальним виконавцем. Новій напрямком дослідження запропоновано Дедух Н.В. в розробці теми «Вивчити ремоделювання кісткової тканини тіл хребців та структурну організацію міжхребцевих дисків в умовах остеопорозу, обтяженого дією екологічно несприятливих чинників (2014-2016 рр.), при виконанні якої вона була керівником.

За наукові досягнення у галузі інноваційних наукових розробок по морфології опорно-рухової системи, Н.В. Дедух була нагороджена почесними грамотами різного рівня.

Н.В. Дедух керує центром «Остеопороз» при ДУ «ПХС ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України», який підпорядковано Українській асоціації остеопорозу. Вона входить до складу редакційної ради фахових журналів України «Ортопедия, травматология и протезирование», «Проблеми остеології», «Вісник фармації».

Таким чином, доктор біологічних наук, професор Дедух Нінель Василівна за роки своєї наукової та громадської діяльності зробила значний внесок в розвиток вітчизняної остеології, розкриття механізмів розвитку остеопорозу, регенерації кістки при остеопоротичних переломах, використанню біоматеріалів як для заміщення кісткових порожнин, так і у якості стабілізуючих пристроїв. Виходячи з цього, професор Дедух Н.В. заслуговує бути представленою на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік.

Зав. лабораторією морфології сполучної тканини
ДУ «Інститут патології хребта та суглобів
ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України»,
д-р біологічних наук, професор

Н.В. Дедух

Директор ДУ «Інститут патології хребта та суглобів
ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України»,
Лауреат Державної премії України,
д-р медичних наук, професор

М.О. Корж

15 березня 2017 р.

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ТРАВМАТОЛОГІЇ ТА ОРТОПЕДІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ»

STATE INSTITUTION
“INSTITUTE OF TRAUMATOLOGY AND
ORTHOPEDICS OF THE NATIONAL ACADEMY
OF MEDICAL SCIENCES OF UKRAINE”

01054, м. Київ, вул. Бульварно - Кудрявська, 27
т.: (044) 486-42-49, ф.: (044) 486-76-47

E-mail
info@ito.gov.ua

27 Bulvarno - Kudryavska St., Kyiv 01054,
ph.: +380-44-486-42-49, fax.: 380-44-486-76-47

16 03 2017р. № 126
№ _____ від _____

Комітет з Державних премій України
в галузі науки і техніки

ДОВІДКА

про творчий внесок завідувача відділу пошкоджень опорно-рухового апарату та проблем остеосинтезу доктора медичних наук, професора, Заслуженого лікаря України Калашнікова Андрія Валерійовича у роботу “Наукове обґрунтування та практичне впровадження системи прогнозування, діагностики, профілактики та лікування остеопорозу та його ускладнень у населення України””, що висувається на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік.

Професор А.В. Калашніков – доктор медичних наук, заслужений лікар України. Наукові розробки присвячені діагностиці та лікуванню остеопорозу, комплексному лікуванню хворих із розладами репаративного остеогенезу при переломах довгих кісток, використанню новітніх технологій остеосинтезу, хірургічному лікуванню переломів довгих кісток та їх наслідків, клінічним та експериментальним аспектам застосування препаратів вітаміну D та кальцію, оптимізації репаративного остеогенезу із застосуванням біогенних стимуляторів. Автор 430 наукових праць (серед них 3 монографії та понад 20 винаходів).

Багаторічними науковими розробками проф. Калашнікова А.В. визначене місце остеопорозу серед головних чинників, що перешкоджають перебігу репаративного остеогенезу при переломах кісток, встановлені патогенетичні синдроми розладів репаративного остеогенезу (РРО), розроблений модульний принцип лікування хворих із РРО з урахуванням наявних синдромокомплексів, що зумовлюють порушення процесу кісткового зрощення при переломах. Експериментально визначений позитивний вплив додаткового введення вітаміну D₃ на перебіг репаративного остеогенезу в експерименті та клініці, вперше доведена перевага застосування малих доз кальцію в поєднанні з вітаміном D₃ порівняно із вживанням великих доз кальцію для оптимізації репаративної регенерації кісткової тканини. Визначений взаємозв'язок структурно-функціонального стану кісткової тканини та розладів загоювання переломів довгих кісток, вперше запропоновано безапаратний спосіб діагностики остеопорозу та встановлена розповсюдженість факторів його виникнення у хворих із розладами репаративного остеогенезу. Важливим напрямком теоретичних та практичних досліджень проф. А.В. Калашнікова являється розробка нових технологій хірургічного лікування переломів кісток – блокуючого інтрамедулярного остеосинтезу. Багато уваги проф.

Калашніков приділяє дослідженню впливу нових аутологічних матеріалів на перебіг репаративного остеогенезу.

Наукові роботи Калашнікова А.В. неодноразово обговорювалися на наукових форумах, як на теренах України, так і міжнародних конференціях (Німеччина, Австрія, Франція, Швейцарія, Нідерланди, Росія, Польща).

Калашніков А.В. приймає активну участь у підготовці науково-практичних кадрів: він був науковим керівником 9 захищених кандидатських дисертацій, зараз він є консультантом двох докторських та двох кандидатських дисертацій з актуальних питань сучасної травматології та ортопедії.

Калашніков А.В. є членом Проблемної комісії та Вченої Ради ДУ «ІТО НАМНУ», членом спеціалізованої вченої ради Д 26.606.01 при ДУ «ІТО НАМН України» по захисту докторських та кандидатських дисертацій, членом Центральної атестаційної комісії МОЗ України, президентом ВГО «Українська асоціація травматології та остеосинтезу», членом консультативної ради Європейського товариства травматології та невідкладної хірургії. Калашніков А.В. є головним редактором журналу «Проблеми травматології та остеосинтезу», членом редакційної колегії журналу «Вісник травматології, ортопедії та протезування». 8 років Калашніков А.В. був членом наукової ради журналу „The Journal of orthopaedics trauma surgery and related reseach” польського товариства ортопедів-травматологів.

Таким чином, своєю багаторічною науковою, лікувальною та організаційною діяльністю проф. Калашніков А.В. вніс та вносить істотний внесок у розробку і впровадження теоретичних та практичних питань діагностики та лікування остеопору, репаративної регенерації кісткової тканини, новітніх хірургічних технологій при лікуванні переломів кісток та їх наслідків. Професор Калашніков А.В. заслуговує бути представленим до здобуття звання лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік.

Директор ДУ «ІТО АМН України»
академік НАМНУ, професор

Гайко Г.В.

Гайко Г.В.

Д О В І Д К А

про творчий внесок завідуючої відділом судинної патології головного мозку ДУ «Інститут геронтології імені Д.Ф. Чеботарьова НАМН України» доктора медичних наук, професора, чл.-кор. НАМН України Кузнецової С.М. у роботу "НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ПРАКТИЧНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ, ДІАГНОСТИКИ, ПРОФІЛАКТИКИ Й ЛІКУВАННЯ ОСТЕОПОРОЗУ ТА ЙОГО УСКЛАДНЕНЬ У НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ", що висувається на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік.

Професор Кузнецова С.М. – провідний нейрогеріатр України, з високою професійною ерудицією, широким діапазоном наукових знань в галузі геронтології, епідеміології, неврології та клінічної генетики. Наукові розробки та практичні рекомендації професора Кузнецової С.М. широко відомі як на Україні, так і в медичних кругах близького та далекого зарубіжжя. Вона автор та співавтор понад 480 наукових праць, 3-х монографій.

Основними науково-практичними напрямками роботи професора Кузнецової С.М. є проведення епідеміологічних досліджень розповсюдженості основних захворювань нервової системи та опорно-рухового апарату в різних регіонах України (АР Крим, Закарпатська, Чернівецька, Івано-Франківська область). На основі комплексного обстеження населення в різних регіонах України розроблено положення про регіонарно-етнічні особливості старіння нервової системи, опорно-рухового апарату та визначені національно-етнічні групи з високим ризиком нейро-дистрофічних захворювань хребта та суглобів. Професором Кузнецовою С.М. обґрунтована необхідність включення в комплексну систему реабілітації хворих похилого віку, які перенесли інсульт, препарати, які містять кальцій, оскільки встановлено, що в паретичних кінцівках інтенсивно розвивається кістково-хрящова дистрофія, що обмежує проведення реабілітаційних заходів. Застосування препаратів цих фармакологічних груп підвищує інтенсивність процесів відновлення рухової активності в паретичних кінцівках у хворих, які перенесли інсульт. Для хворих похилого віку, які перенесли інсульт, та мають поєднану церебро-васкулярну та ортопедичну патологію запропонована програма профілактики кістково-суглобових змін та розроблена мультимодальна система реабілітації з урахуванням на явності комплексної серцево-судинної та ортопедичної патології (періартроз різних суглобів, артропатії, синдром плече-кисть, вертеброгенно-больові синдроми).

Кузнецова С.М. за період своєї науково-практичної та організаційної діяльності та внесла значний внесок в розвиток як теоретичної, так і клінічної нейрогеріатрії та розробила та втілила в практичну медицину реабілітаційні

програми та нові методики відновлюваної терапії для хворих похилого віку з поєднаною церебро-васкулярною та ортопедичною патологією.

Президія Академії медичних наук України відзначила науково-дослідну роботу "Розробка патогенетично зумовлених реабілітаційних комплексів для хворих похилого віку, що перенесли ішемічний інсульт, з урахуванням статі та локалізації вогнища ураження" як кращу, яка була виконана у 2008 році.

Професор Кузнецова С.М. президент Асоціації кардіоневрологів України, головний редактор журналу Неврології ім. М.Б. Маньковського, член редакційних колегій журналів «Серце та судини», «Міжнародний неврологічний журнал», «Судинні захворювання головного мозку», «Medix.Anti-Aging», «Біль.Сустава.Хребет». За заслуги перед Українським народом в 2003 р. нагороджена Грамотою Верховної Ради України, в 2006 році їй присвоєне почесне звання «Заслужений лікар АР Крим», в 2008 році – «Заслужений діяч науки та техніки України», в 2012 році нагороджена Орденом княгині Ольги III ступеню.

Таким чином, член-кореспондент НАМН України Кузнецова С.М. за роки своєї наукової, лікувальної, а також організаційної діяльності зробила значний внесок в розвиток вітчизняної нейрогеронтології та заслуговує бути представленим до звання лауреата державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік.

Директор
ДУ "Інститут геронтології
імені Д.Ф. Чеботарьова НАМН України"
академік НАМН України

В. В. Безруков

Автор

С.М. Кузнецова

Д О В І Д К А

про творчий внесок завідувача кафедри травматології, ортопедії та ВПХ Донецького національного медичного університета доктора медичних наук, доцента Климовицького Федора Володимировича у роботу "Наукове обґрунтування та практичне впровадження системи прогнозування, діагностики, профілактики й лікування остеопорозу та його ускладнень у населення України", що висувається на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік.

Д.мед.н., доцент Климовицький Федір Володимирович – автор понад 100 наукових праць та 6 патентів України. .

Серед основних наукових досягнень слід відмітити розвиток нового напрямку у визначенні механізмів порушення ремоделювання кістки при остеопорозі, розвитку остеопорозу та остеопоротичних переломів, вивченні факторів ризику остеопорозу, експериментально-морфологічному обґрунтування підходів до профілактики та лікування остеопорозу, регенерації кістки та хряща під впливом екзогенних та ендогенних чинників, у тому числі при остеопорозі.

Розробки, які проведені при вивченні регенерації кістки при різних видах остеопорозу, дозволили розкрити особливості репаративного остеогенезу.

Вперше було визначено особливості фізичного розвитку, показники структурно-функціонального стану кісткової тканини у дітей та дорослих залежно від місця проживання (промисловий чи аграрний райони), віку та статі.

Вперше було визначено біологічний вік кісткової системи та особливості її розвитку у конкретному регіоні.

Вперше було визначено фактори ризику захворювань КМС (системного остеопорозу, остеоартрозу) у жителів Донецької області; вивчено розповсюдженість зазначених захворювань, остеопоротичних переломів у населення Донецької області різного віку та статі.

Вперше була розроблена комплексна система профілактики захворювань КМС (системного остеопорозу, остеоартрозу) в різні вікові періоди.

Для практичної охорони здоров'я будуть визначені фактори ризику розвитку захворювань КМС у специфічних регіонах проживання; розповсюдженість системного остеопорозу та його ускладнень, остеоартрозу колінних, кульшових суглобів, кистей у населення різного віку та статі; запропоновано комплексну систему первинної та вторинної профілактики захворювань КМС у населення Донецької області в різні вікові періоди.

Вперше доведено, що при остеопорозі у перебігу регенерації кістки має місце «критичний період», який починається вже на стадії запалення і проявляється зсувом як співвідношення клітин, котрі створюють масу регенерату, так і їх диференціювання в напрямку остеобластичного диферону. У подальшому це відбивається на формуванні тканинспецифічних структур, зокрема, на утворенні кісткової тканини.

Таким чином, доцент Климовицький Федір Володимирович за роки своєї наукової, а також організаційної діяльності зробив значний внесок в розвиток вітчизняної остеології, розкритті механізмів розвитку остеопорозу, регенерації кістки при остеопоротичних переломах, розробки комплексної системи профілактики захворювань КМС (системного остеопорозу, остеоартрозу) в різні вікові періоди.

Виходячи з цього, доцент Климовицький Ф. В. заслуговує бути представленим до звання лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік.

Проректор з наукової роботи
Донецького національного
медичного університету,
д.мед.н.

О.Є. Чернишова

Міністерство охорони здоров'я
України
Національний медичний
університет
імені О.О. Богомольця

Ministry of Health
of Ukraine
Bogomolets National
Medical University

01601, м. Київ, б-р. Т. Шевченка, 13
тел. 235-60-05
e-mail: nmuendocrinology@gmail.com

13, T. Shevchenko Av., Kyiv-01601, Ukraine
tel: 235-60-05
e-mail: nmuendocrinology@gmail.com

Д О В І Д К А

про творчий внесок завідувача кафедри ендокринології доктора медичних наук, Комісаренко Ю.І. у роботу " Наукове обґрунтування та практичне впровадження системи прогнозування, діагностики, профілактики й лікування остеопорозу та його ускладнень у населення України ", що висувається на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік.

Комісаренко Ю.І. – провідний ендокринолог України, з широким діапазоном наукових знань в галузі ендокринології. Наукові розробки та практичні рекомендації д.мед.н. Комісаренко Ю.І. широко відомі та активно застосовуються в медичній практиці. Вона є автором понад 250 наукових праць, 3-х монографій, співавтор 25 видань підручника та навчальних посібників з ендокринології (українською, російською та англійською мовами). Має 6 посилань (згідно баз даних Scopus), h-індекс 1(згідно баз даних Scopus), h-індекс 4 (Google Scholar). Підручник видання 2007 року удостоєний Премії НАМН України як кращий підручник в галузі «Клінічна медицина». Підручник з ендокринології 2013 року видання отримав статус національного.

Основними науково-практичними напрямками роботи Комісаренко Ю.І. є всебічне комплексне дослідження особливостей перебігу цукрового діабету на тлі поглибленого порушення кальцій-фосфорного обміну та незадовільного забезпечення організму таких хворих вітаміном D₃, обґрунтовано ефективно диференційоване лікування пацієнтів із порушенням кальцій-фосфорного обміну зі зниженою забезпеченістю організму вітаміном D₃.

Комісаренко Ю.І. встановлено, що хворі на ЦД 1-го та 2-го типу у 57,1% та 54,3% випадків відповідно мають суттєве зниження рівня вітаміну D₃, решта пацієнтів з цією хворобою мають недостатнє забезпечення організму вітаміном D₃. Доведено, що суттєве зниження забезпеченості організму вітаміном D₃ у хворих на цукровий діабет супроводжується поглибленням порушень вуглеводного, кальцій-фосфорного та ліпідного обмінів і, відповідно, тяжчим перебігом захворювання та прогресуванням ускладнень. Обґрунтовано необхідність проведення скринінгу пацієнтів із цукровим діабетом з метою

визначення ступеня забезпеченості організму вітаміном D₃ з урахуванням таких чинників: віку, статі, тривалості та тяжкості захворювання, антропометричних даних, способу життя, сезонності. Розроблено алгоритм скринінгу та тактику додаткової медикаментозної терапії, спрямованої на поліпшення показників кальцій-фосфорного, вуглеводного обміну, зменшення системного імунного запалення та уповільнення прогресування ускладнень у хворих із браком забезпечення організму вітаміном D₃.

Комісаренко Ю.І. за період своєї науково-практичної та організаційної діяльності внесла значний внесок в розвиток як теоретичної, так і клінічної ендокринології та розробила і втілила в практичну медицину алгоритм діагностики, профілактики та комплексного лікування порушень кальцій-фосфорного обміну у пацієнтів із цукровим діабетом та прогресуючими ускладненнями.

Комісаренко Ю.І. у 2006, 2015рр. виконувала обов'язки головного позаштатного спеціаліста з ендокринології Департаменту охорони здоров'я виконавчого органу Київської міської ради. Має звання Заслуженого лікаря України з 2008р та Подяку Міністерства охорони здоров'я за вагомі досягнення у професійній діяльності (2016). Є членом правління Асоціації діабетологів України, членом Європейського Товариства Ендокринологів та Європейської Асоціації по вивченню цукрового діабету.

Таким чином, доктор медичних наук Комісаренко Ю.І. за роки своєї наукової, лікувальної, а також організаційної діяльності зробила значний внесок в розвиток вітчизняної ендокринології та заслуговує бути представленою до звання лауреата державної премії України в галузі науки і техніки за 2017 рік.

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
Національного медичного університету
імені О.О. Богомольця, член-кор., НАПН
України, професор

Завідувач кафедри
ендокринології НМУ, д.мед.н.

Я.В. Цехмістер

Ю.І.Комісаренко